הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר קורבנות

כסף משנה על משנה תורה, הלכות שגגות

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות שגגות

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-שגגות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
הלכה א 6
הלכה ב 6
הלכה ג 6
הלכה ד 6
הלכה ה 6
פרק ב 6
הלכה א 6
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ה 7
הלכה ו 7
הלכה ז 8
הלכה ח 8
הלכה ט 9
הלכה י 9
הלכה יא 10
הלכה יב 10
הלכה יג 10
הלכה יד 10
הלכה טו 11
הלכה טז 11
פרק ג 11
הלכה א 11
הלכה ב 11
הלכה ג 11
הלכה ו 12
הלכה ז 12
הלכה ח 13
הלכה ט 13
הלכה י 13
הלכה יא 13
הלכה יב 13
פרק ד 13
הלכה א 13
הלכה ב 14
הלכה ג 14
הלכה ד 14
הלכה ה 14
פרק ה 15
הלכה א 15
הלכה ב 15
הלכה ג 15
הלכה ד 15
הלכה ה 15
הלכה ו 15
הלכה ז 16
פרק ו 16
הלכה א 16
הלכה ב 16
הלכה ג 16
הלכה ד 17
הלכה ה 17
הלכה ו 17
הלכה ז 17
הלכה ח 17
הלכה ט 17
הלכה י 17
הלכה יא 18
הלכה יב 20
פרק ז 20

הלכה א 20
הלכה ג 21
הלכה ד 22
הלכה ה 22
הלכה ו 22
הלכה ז 23
הלכה ח 23
הלכה י 23
הלכה יא 25
הלכה יב 25
פרק ח 26
הלכה א 26
הלכה ב 26
הלכה ג 27
הלכה ד 27
הלכה ה 27
הלכה ו 27
הלכה ז 28
הלכה ט 28
פרק ט 28
הלכה א 28
הלכה ב 28
הלכה ג 28
הלכה ד 29
הלכה ה 29
הלכה ו 29
הלכה ז 29
הלכה ח 29
הלכה ט 29
הלכה י 29
הלכה יא 29
הלכה יב 29
הלכה יג 29
פרק י 30
הלכה א 30
הלכה ב 30
הלכה ה 30
הלכה ו 30
הלכה ז 30
הלכה ח 31
הלכה ט 31
הלכה י 31
הלכה יא 31
הלכה יב 31
הלכה יג 32
פרק יא 32
הלכה א 32
הלכה ב 32
הלכה ג 32
הלכה ד 32
הלכה ה 32
הלכה ו 33
הלכה ז 33
הלכה ח 33
הלכה ט 36
פרק יב 36
הלכה א 36
הלכה ב 36
פרק יג 37
הלכה א 37
הלכה ב 37
הלכה ג 37
הלכה ד 38
הלכה ה 38

הלכה ו 38
פרק יד 38
הלכה א 38
הלכה ב 38
הלכה ג 39
הלכה ד 39
הלכה ה 39
פרק טו 39
הלכה א 39
הלכה ב 39
הלכה ג 39
הלכה ד 40
הלכה ה 40
הלכה ו 40
הלכה ז 40
הלכה ח 40
הלכה ט 40
הלכה י 41

פרק א

הלכה א

כל העובר בשגגה על אחת ממצות ל"ת שיש בה מעשה שחייבין עליה כרת ה"ז חייב להקריב קרבן חטאת וכו':

הלכה ב

וכל עבירה שחייבים על זדונה כרת חייבים על שגגתה חטאת חוץ מג' עבירות וכו'. משנה בריש כריתות וכחכמים.

ומ"ש הפסח והמילה מפני שהם מ"ע וחטאת אין מביאין אלא על שגגת לא תעשה וכו'. שם (דף ג') בגמרא וכל זה יליף בת"כ פרשת ויקרא מקראי.

ומ"ש והמגדף מפני שאין בו מעשה כו'. שם במשנה וגמ' (דף ז').

ומ"ש לפיכך וכו'. בפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף ס"ב):

הלכה ג

כל כריתות שבתורה וכו'. חוץ מטמא שאכל קדש וטמא שנכנס למקדש וכו'. שם במשנה:

הלכה ד

חטאת קבועה היא הבאה מן הבהמה בלבד וכו'. מפורש בתורה:

ומה הוא הקרבן שמביא וכו'. מקראות אלו מפורשים בתורה:

הלכה ה

אחד יחיד ששגג באחת באלו או מרובים וכו'. משנה בפרק ב' דהוריות (דף ז':) אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה וכן המשיח ופירש"י אין בית דין חייבים קרבן אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה וכן המשיח. וצבור הוא דכי עבדי בשגגת מעשה לחודיה מייתן כל חד וחד כשבה או שעירה דדיניהם כיחידים דכיון דלא עשו על פי בית דין מיחלקי כולהו מהדדי והוו יחידים ויחידים חייבים בשגגת מעשה אבל משיח בשגגת מעשה לחודיה פטור מכלום כדאמר לקמן בפרקא בתרא פרט למשיח דאינו מביא בשגגת מעשה כלל עכ"ל:

פרק ב

הלכה א

אין אדם חייב חטאת על שגגתו וכו'. משנה בס"פ הזורק (שבת דף ק"ב):

הלכה ב

עבר עבירה ויודע שהיא בלא תעשה וכו'. בריש פרק כלל גדול (שבת דף ס"ט) פלוגתא דר"י ור"ל ופסק כר"י.

ומה שכתב אבל אם ידע שהיא בכרת ושגג בקרבן וכו'. שם פלוגתא דמונבז ורבנן ופסק כרבנן:

הלכה ג

מי שלא נודע וכו' כיצד חלב ונותר לפניו וכו'. משנה פ"ד דכריתות (דף י"ט) פלוגתא דר"א ור' יהושע וידוע דהלכה כר' יהושע:

הלכה ד

חטא ונודע לו חטאתו וחזר ושכחו וכו'. תוספתא פרק שני דכריתות חטא ונודע לו חטאתו ושכח באי זה חטא חטא הרי זה מביא חטאת ותשחט לשם מה שהיא ותאכל עכ"ל. כלומר ישחטנה ויאמר הרי זה לשם חטאת שאני חייב אע"פ שאיני זוכר מה הוא יהיה לשם מה שאני חייב על החטא שחטאתי:

וכתב הראב"ד א"א הא אפילו לרבי יהושע עכ"ל.

ועל מ"ש רבינו כשאר חטאות הנאכלות כתב הראב"ד א"א סיפא דתוספתא ק"ל וכו'. ומאי דק"ל הוא מבואר דמשמע מלישנא דתוספתא שאע"פ שהביא חטאת חוזר ומביא חטאת אחרת וקשה דכיון שהביא חטאת לשם מה שהיא ונתכפר כשאח"כ נודע לו באי זה חטא חטא היאך יביא חטאת אחרת הא ה"ל חולין בעזרה. וכתב בעל מ"ע שלא נמצא זה בתוספתא שלו וכ"נ שלא היה בנוסחת רבינו ונוסחת תוספתא דידן כמו נוסחת הראב"ד ומאי דק"ל להראב"ד אפשר ליישבו דחטאת שמביא ראשונה מכפר קצת ולכשיודע לו חטאו ויביא חטאת אחרת תגמר הכפרה:

הלכה ה

שגג בשם אחד והם שני גופים חייב וכו'. משנה שם (דף י"ט) ובפ' ספק אכל ר"ש שזורי ור"ש אמרו לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שהוא חייב:

הלכה ו

כל המחוייב חטאת קבועה על שגגתו וכו' כיצד תינוק שנשבה לבין העכו"ם וכו'. בר"פ כלל גדול (שבת דף ס"ח:) רב ושמואל דאמרי תרווייהו אפי' תינוק שנשבה בין העכו"ם וכו' כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב ור"י ור"ל דאמרי תרווייהו דוקא הכיר ולבסוף שכח אבל תינוק שנשבה בין העכו"ם וכו' פטור ופסק כרב ושמואל והטעם משום דבגמרא אותבינן על ר"י ור"ל מברייתא ושני אמרי לך ר"י ור"ל לאו מי איכא מונבז דפטר אנן

דאמרינן כמונבז ומשמע ליה ז"ל דאין לפרש דר"י ור"ל סברי דהלכה כמונבז אלא ודאי לא באו לומר אלא דאיכא מאן דסבר הכי אבל לענין הלכה כרבנן ס"ל. ועי"ל דכי אמרו ר"י ור"ל האי מימרא לא הוה שמיע להו פלוגתא דמונבז ורבנן והוו אמרי הכי מסברא וכי אותיבו עלייהו מברייתא דמונבז ורבנן דחקו עצמם לומר אנן דאמרינן כמונבז כי היכי דלא ליסלקו בתיובתא אבל לענין הלכה בתר דשמעו ברייתא דפלוגתא דמונבז ורבנן ודאי דלימרו הלכה כרבנן ואע"ג דאמרינן התם ורבנן שגגה במאי ר' יוסי אמר כיון ששגג בכרת וכו' ור"ל אמר עד שישגוג בלאו וכרת דמשמע דהוו ידעי פלוגתא דמונבז ורבנן י"ל דהאי בתר דשמעו ברייתא דפלוגתא דמונבז ורבנן כי אותיבו עלייהו מינה אבל מעיקרא לא הוה שמיע להו, ומזה קצת ראיה לומר דלענין דינא ס"ל דהלכה כרבנן מדאיפליגו בפירושא דמילתייהו:

הלכה ז

השוגג בלא כוונה בעריות וכו'. בפ"ד דכריתות (דף י"ט).

ומ"ש נתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר וכו'. שם ובפ' כלל גדול (שבת דף ע"ג) נתכוון להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור מ"ט דהא לא איכוון לשום חתיכה לחתוך את התלוש וחתך את המחובר אביי אמר חייב דהא איכוון לשום חתיכה רבא אמר פטור דהא לא איכוון לחתיכה דאיסורא, וידוע דהלכה כרבא וכ"פ רבינו בספ"ז, וא"כ צ"ל דמאי דנקט הכא רבינו נתכוון להגביה את התלוש לאו לדיוקא נקטיה אלא להיותו דבר פשוט לפיטור וסמך על מה שיכתוב בספ"ז וזה שאמר כמו שביארנו במקומו:

הלכה ח

כל העושה מצוה מן המצות וכו' כיצד הבא על יבמתו והיא נדה וכו'. בפסחים פרק אלו דברים (פסחים דף ע"ב:) ר"י [אמר] אשתו נדה בעל חייב (דה"ל לשיולי) יבמתו נדה בעל פטור וכו' מ"ש יבמתו דקא עביד מצוה אשתו נמי קא עביד מצוה באשתו מעוברת והאיכא שמחת עונה שלא בשעת עונתה והאמר רבא חייב אדם לשמח אשתו סמוך לוסתה א"ה אפילו יבמתו נמי יבמתו בזיז מינה אשתו לא בזיז מינה, ומשמע דבאשתו נמי פטור אא"כ היתה מעוברת ושלא בשעת עונתה וסמוך לוסתה. ורבינו שסתם וכתב דבאשתו חייב נראה שסובר דכי אמרינן אשתו לא בזיז מינה תו לא צריכי לאוקמי בהני אוקמתי אלא בכל גוונא חייב כיון דלא בזיז מינה ה"ל לשיולה:

ומ"ש וכן מי שהיו לו שני תינוקות וכו'. משנה בפ' ר"א דמילה (שבת דף קל"ז) פלוגתא דר"א ורבי יהושע ויש על משנה זו לשונות בגמרא ובתר הכי אמרינן תני ר' חייא אומר

היה ר"מ לא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את שלאחר השבת בשבת שר"א מחייב חטאת ור' יהושע פוטר השתא רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה [פוטר רישא דקא עביד מצוה] מחייב אמרי דבי רבי ינאי רישא כגון שקדם ומל את של שבת בע"ש דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות. ופסק רבינו כי הני לישנא משום דר' חייא תני לה ודבי ר' ינאי מפרשי לה ועוד דבפסחים פ' אלו דברים (פסחים דף ע"ב) מוקים לה הכי. ולפ"ז אע"פ שאותו שמל בשבת לא היה ראוי למול בשבת כיון שהיה שם אחר שהיה ראוי למול פטור מאחר דניתנה שבת לידחות אצלו וא"כ יש לתמוה על רבינו שכתב ומל שניהם דמשמע שאם לא מל אלא אותו שלא היה ראוי למול בשבת חייב וצ"ל דלא נקט רבינו ומל שניהם אלא משום חלוקת אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת דאם מל של שבת בע"ש ושל ע"ש בשבת חייב הוא מאחר שלא היה שם מי שראוי למולו בשבת אבל בחלוקת אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת ונתחלף לו ומל שלאחר השבת בשבת פטור לר' יהושע מאחר שהיה שם מי שראוי למולו בשבת:

הלכה ט

אומן שבא למול וכו'. שם (דף קל"ג:) אמרינן דכל כי האי גוונא ענוש כרת ומשמע לרבינו דכיון דענוש כרת חייב חטאת. ויש לתמוה על רבינו שכתב ה"ז חייב חטאת שהרי התרו בו שהתראה אינה טעם לחייב חטאת אלא לפטור מחטאת, וי"ל דהכא שאני שלא נתכוון לעבור במזיד ולפי שהיה עולה על הדעת לפוטרו מחטאת מפני שהוא אנוס לכך כתב שמאחר שהתרו בו אינו אנוס וגם אינו מזיד כיון שלא נתכוון לעבור ולא חשיב אלא שוגג ולפיכך חייב חטאת:

הלכה י

המוציא את הלולב ביום טוב ראשון של חג שחל וכו'. משנה בפרק לולב הגזול (סוכה דף מ"א:) בשם ר' יוסי ובפסחים פרק אלו דברים (פסחים דף ע"א:) משמע דר' יהושע ס"ל כוותיה ואמר אביי עלה שם בסוכה לא שנו אלא שלא יצא בו אבל יצא בו קודם שהוציא חייב. ופירש"י משום דהשתא אינו טרוד בדבר מצוה וז"ש רבינו הוציא וכו' כדי לצאת בו:

וכן השוחט את הפסח וכו'. משנה בפסחים ס"פ אלו דברים (פסחים דף ע"א:):

הלכה יא

שחט את הפסח בשבת שלא לשמו וכו'. משנה וגמרא שם.
ומ"ש כמו שביארנו בהלכות פסולי המוקדשין. בפ' ט"ו:

הלכה יב

שחט זבחים אחרים לשם פסח וכו'. שם במשנה פלוגתא דר"א ורבי יהושע וידוע דהלכה כר' יהושע. ומצאתי כתוב שנשאל ה"ר אברהם בנו של רבינו דבפרק אלו דברים משמע דתלי פלוגתא דר"מ ור"ש בשוחט בשבת זבחים שאינם ראויים בפלוגתייהו דמי שיש לו שני תינוקות למול ורבינו פסק בתינוקות כר"מ ובזבחים כר"ש והשיב אע"ג דלא ס"ל כלישנא דר"ש בתינוקות דמסקנא דגמ' וסוגיא דשמעתא כר"מ וסבור כוותיה בזבחים דדוקיא דמתני' לאו כוותיה אזלא ולא משום דס"ל בענין זבחים כר"ש דאמרינן בגמרא (דף ע"ב:) מאן תנא דשאני ליה בין ראויים לשאינם ראויים ר"ש היא דתניא הזבחים וכו' וליכא מאן דפליג על האי אוקימתא והואיל וסתם לן תנא כר"ש ש"מ לית הלכתא כר"מ בהא ולא מפני כן נסבור כוותיה בתינוקות דהאי כדאיתיה והאי כדאיתיה.
ומה שכתב וכן אם שגג ושחטו בשבת שלא לאוכליו וכו' עד שהרי הפסח כשר. משנה שם:

הלכה יג

השוחט בשבת קרבן צבור שלא לשמו ה"ז וכו'. בתוספתא דפסחים (פרק ה') חטאת ציבור ששחטה בשבת שלא לשמה הרי זה חייב ויקטיר אימורין לערב.
ומ"ש אם שחט יתר על חובת וכו'. במשנה פ' אלו דברים (פסחים דף ע"א:) אמרינן שהשוחט לשם אימורי צבור בשבת חייב ואיתיה נמי בתוספתא הנזכרת:

הלכה יד

שחט קרבנות יחיד שאין דוחין את השבת וכו'. בתוספתא דפסחים פ"ה חטאת היחיד ועולת יחיד ששחטן בשבת לשמן וזרק דמן שלא לשמן חייב שהורצו הבעלים ובפ"ב (דף כ') נחלקו רבא ורבה בר רב הונא בעבר ושחט נדרים ונדבות ביו"ט והיינו קרבן יחיד שאין דוחין שכתב רבינו.
ועל מה שכתב רבינו והבשר מותר בהנאה. כתב הר"י קורקוס איני יודע מה הנאה היא זו כיון שאינו נאכל מפני שאין הדם נזרק וכתיב ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל מה הנאה יכול ליהנות בבשר קדש והרי זבח שנפסל הוא נשרף וזה זבח פסול הוא כי דם ששקעה עליו חמה נפסל הזבח כמבואר בהלכות פסולי המוקדשין:

הלכה טו

היו לפניו שתי בהמות של צבור וכו'. מימרא דרבה במנחות פ' ר' ישמעאל (מנחות דף ס"ד.).

ומ"ש נמצאת הראשונה השמינה טריפה בבני מעיים וכו'. בעיא שם ואמרינן לאו היינו דרבה ורבא דאתמר שמע שטבע תינוק בים ופירש מצודה להעלות דגים והעלה דגים חייב להעלות דגים והעלה דגים ותינוק רבה אמר פטור ורבא אמר חייב וע"כ רבה לא פטר אלא כיון דשמע אמרינן דעתיה אתינוק אבל לא שמע לא ואיכא דאמרי אמר ליה היינו פלוגתא דרבה ורבא דאתמר לא שמע שטבע תינוק בים ופירש מצודה להעלות דגים והעלה דגים חייב להעלות דגים והעלה תינוק ודגים רבה אמר פטור ורבא אמר חייב רבה אמר פטור זיל בתר מעשיו ורבא אמר חייב זיל בתר מחשבתו ופסק רבינו כלישנא בתרא וכמ"ד פטור וטעמו ביאר הרב המגיד בפרק שני מהלכות שבת:

הלכה טז

מי שהיה לפניו בלילי הפסח צלי של פסח ונותר וכו'. בפסחים פ' אלו דברים (פסחים דף ע"ב) מימרא דר"ל ואיכא עליה תרי לישני בחד רבי יוחנן מחייב ובחד פטר ופסק כלישנא דמחייב ואע"ג דהוא לישנא קמא משום דלא משוי פלוגתא בין ר' יוחנן ור"ל:

פרק ג

הלכה א

מי שהעידו עליו עדים שחטא וכו'. משנה פ"ג דכריתות (דף י"א:) פלוגתא ופסק כחכמים:

הלכה ב

ומ"ש שתק ולא הכחיש את העדים וכו'. שם בגמרא בר"פ.

ומ"ש אפילו אמרה לו אשה וכו'. כן משמע שם.

אמר לו עד אחד חלב הוא זה ושתק כו':

הלכה ג

כבר ביארנו בהלכות פסולי המוקדשין. פרק ט"ו.

ומה שכתב יתר על זה אמרו הפריש חטאתו על חלב שאכל אמש וכו'. משנה בפרק ב' דכריתות [דף כ"ז].

ומה שכתב ואין צריך לומר שאם הפרישה אביו ומת וכו'. שם במשנה:

כתב הר"י קורקוס ז"ל שם נתבאר דאפילו של מין חטאת שהופרשה כדברי רבינו דהיינו כגון מחלב על חלב ומדם לדם ובודאי דעל חטא אחר אפילו הוא גופיה לא יביאנה וזה פשוט. ומכאן תבין כי מה שאמרו לא יביאנו בנו אחריו אפילו על חטא שחייב בנו וכדברי רבינו שכתב והיה הבן מחוייב באותו החטא והדבר מעצמו מוכרח דאילו על אביו חטאת שמתו בעליה למיתה אזלא גם לאחר מיתה אין כפרה וזה פשוט. גם באותה ברייתא למדו דהוא עצמו אפילו מקלה לקלה ומחמורה לחמורה לא כיפר וכבר הוזכר ונתבאר בהלכות מעילה פרק רביעי גם בהלכות פסולי המוקדשין פרק ט"ו. ונראה שמכאן למד רבינו דדוקא בששינה מחלב לדם הוא דלא כיפר אי נמי מחלב האב לחלב בנו אבל מחלב של אמש לחלב היום של עצמו כיפר ושפיר קרינן ביה קרבנו על חטאתו כיון שהוא על אותו מין ושנאמר שאמרו במשנה לא קאי אדסמיך ליה דהיינו אפילו על חלב שאכל אמש וכו' אלא אעיקרא דדינא דלא יביא מחטא על חטא לכך שינה רבינו וכתב לא יביא וכו' שנאמר וכו' ואחר כך כתב יותר על זה אמרו דהיינו שהחמירו חכמים שלא לעשות לכתחלה וזהו לשון אמרו ולכך כתב שאם עשה כיפר, וכן בתוספתא דכריתות פרק אמרו הפריש חטאת לחלב והביאה על דם על דם והביאה על חלב הרי זה מעל ולא כיפר על כרחך מוכח דמחלב לחלב כיפר והיינו דאיצטריך קרא למעוטי מאב לבן משום דבאב גופיה כיפר כיון שהוא על מין אותו חטא דאי באב גופיה לא כיפר קרא בבן למה לי וזה מוכרח עכ"ל:

הלכה ו

(ד-ו) **המביא חטאת על שני חטאים וכו' וכן שנים שהביאו חטאת אחת על שני חטאיהם וכו' עד לשם החטא השני**. הכל תוספתא פ"ב דכריתות. כתב הר"י קורקוס ז"ל דין שתי חטאות על שני חטאים פירוש שהפריש סתם שני אלו על שני חטאים ויכול לפרש אח"כ כאשר ירצה ושפיר קרינן ביה קרבנו על חטאתו כי אין כאן משנה מחטא לחטא. וקשה לי על זה דבשלמא אם שתי החטאות מין אחד שפיר דהוי מדרבנן כמו שנתבאר ומדרבנן יש ברירה אלא אם אחד חלב ואחד דם שהוא מדאורייתא כיון שבתחלת הפרשתם לא פירש וקי"ל דבדאורייתא אין ברירה איך יוכל לפרש אח"כ. ואפשר שכוונת רבינו שיקריב אחד לחטא אחד סתם ואחד לחטא אחר ולא שיפריש כל אחד לשם חטא פלוני. וכ"נ קצת שכתב רבינו זו תשחט לשם חטא האחד והשנייה לשם החטא השני ולשון התוספתא כן הוא זו תשחט לשם מה שהיא וזו תשחט לשם מה שהיא עכ"ל:

הלכה ז

כבר ביארנו בהלכות מעשה הקרבנות. פ"ג ושם נתבאר:

הלכה ח

מי ששגג והפריש חטאתו וכו'. בפרק קמא דכריתות (דף ז') ופרק קמא דזבחים (דף י"ב) אמר רבי יוחנן דאינו חוזר ונראה ואיתיה בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מ"ז) , ומשמע לרבינו דרבי יוחנן לטעמיה דאמר בעלי חיים נדחין אבל לרב דאמר אין ב"ח נדחין חוזר ונראה וכבר נתבאר בפרק שלישי מהלכות פסולי המוקדשין ובפרק ט"ו ממעשה הקרבנות שרבינו פוסק הלכה כרב:

הלכה ט

חייבי חטאות ואשמות ודאים וכו' עד שכל היום מכפר. משנה פרק בתרא דכריתות (דף כ"ה):

הלכה י

אין יוה"כ ולא החטאת וכו'. בפ"ק דכריתות (דף ז') פלוגתא דר"י ור"ל ופסק כר"י ואביי ורבא נמי סברי כר"י:

הלכה יא

כל אשמות שבתורה וכו'. בריש פרק ארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף ח':) ותניא בפ"ג דנזיר (דף י"ח:) הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה:

ספק נזיר וספק מחוסרי כפרה וספק סוטה כו'. פ"ב דכריתות (דף צ"ו):

הלכה יב

מי שהוא מחוייב חטאת או אשם וכו'. בסוף פ"ק דערכין (דף ז':):

פרק ד

הלכה א

העושה עבירות הרבה בהעלם אחת וכו'. בריש כריתות:

וכן אם עשה מעשה אחד שהוא חייב עליו משום שמות הרבה וכו'. בס"פ ד' אחין (יבמות דף ל"ד) פלוגתא דתנאי ופסק כסתם מתני'.

ומ"ש כיצד השוחט בהמת קדשים וכו' עד שהרי שלשת האיסורין באים כאחד. בפ"ב דחולין (דף מ').

ומ"ש בד"א באומר בגמר זביחה הוא עובד וכו' וכן מ"ש היתה חטאת העוף וכו'. גם זה שם.

ומ"ש וכן העושה מלאכה ביוה"כ וכו'. ברייתא בס"פ גיד הנשה (חולין דף ק"א:):

הבא על אשת אחיו הקיים וכו'. משנה בס"פ ארבעה אחין (יבמות דף ל"ג:). ודע דבמתני' אמרינן שאם היו אחיות חייב עליה משום אחות אשה דה"ל איסור כולל ואיני יודע למה השמיטו רבינו. והר"י קורקוס ז"ל כתב שהטעם משום דאיסור אחות אשה הוא איסור כולל ובכל זה הפרק לא הזכיר איסור כולל כי אם בפ"ו:

הבא על אביו חייב שתים וכו' וכן הבא על אחי אביו חייב שתים וכו'. מימרא בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נ"ד):

הבא על הזכור והביא זכור עליו וכו' וכן הבא על הבהמה והביא בהמה עליו וכו'. שם ובריש כריתות (דף ג') פלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע ופסק כר"ע, ועיין במה שכתב רבינו בפרק שאחר זה:

הלכה ב

יש בועל בעילה אחת וחייב עליה ח' חטאות וכו'. משנה בפ"ג דכריתות (דף י"ג):

ומה שכתב רבינו ונשאת סרח זו לאחי יעקב מאמו. כלומר שאילו אחי יעקב מאביו נשאה לא היה שייך לומר שיבמה יצחק שהרי היתה ערוה עליו שהרי היא כלתו ואם כן אין כאן איסור אשת אב.

ומה שכתוב בספרים נוסף בה איסור ליעקב משום אשת אביו ומשום אשת אח. טעות סופר וצריך למחוק משום אשת אח ולכתוב במקומו משום אשת איש וכן מצאתי בספר מוגה:

הלכה ג

ומה שכתב כל אלו שתאסר זו הערוה עליהם באיסור מוסיף צריך שיהיו האנשים האחרים מצויים בעולם וכו'. נלמד מדאמרינן בגמרא שם (דף פ"ו:) ומי אית לרבי יוסי איסור חל על איסור וכו' ותירצו כגון דאיכא ברא לסבא וכו':

הלכה ד

מי שהיה נשוי ג' נשים וכו'. משנה בכריתות שם:

הלכה ה

אבל הבא על אחותו שהוא אחות אביו וכו'. גם זה משנה שם (דף ט"ו) וגמרא בריש כריתות (דף ב'):

פרק ה

הלכה א

הבא על ערוה אחת ביאות הרבה וכו'. בפ"ג דכריתות (דף ט"ז) פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים.

ומ"ש שהידיעות מחלקות. בפ' כלל גדול (שבת דף ע"א:):

הלכה ב

הבא על הערוה ביאות הרבה וכו'. בפרק ג' דכריתות (דף ט"ו):

הלכה ג

הבא על עריות הרבה בהעלם אחת וכו'. משנה שם:

הלכה ד

האשה שהביאה עליה בהמות הרבה וכו'. נלמד ממ"ש קודם:

הלכה ה

האשה שהלך בעלה למדה"י וכו'. בפ' האשה רבה (יבמות דף פ"ז:) תנן גבי אשה שהלך בעלה למדה"י ובאו ואמרו מת בעליך שאם נשאת ע"פ ב"ד תצא ופטורה מן הקרבן ואמרינן בגמרא (דף צ"ב) דזעירי אמר ליתא למתני' ואע"ג דר"נ פליג עליה הא רבא דבתרא הוא סבר כוותיה ואמרינן תו בגמרא דאף ר"א סבר הכי:

ומ"ש ואם נשאת לאנשים הרבה חייבת על כל איש ואיש מפני שהם גופין מוחלקים. ברייתא שם.

ומ"ש או שזינתה עם אנשים הרבה. שם במשנה (דף פ"ז:) הורוה ב"ד לינשא והלכה וקלקלה חייבת בקרבן ובגמרא (דף צ"ב) מאי קלקלה ר"א אומר זינתה ר"י אמר אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מ"ד זינתה כ"ש אלמנה לכ"ג מ"ד אלמנה לכ"ג אבל זינתה לא מ"ט אתון הוא דשויתון פנויה ותניא כוותיה דר"י ומשמע דהלכה כר"י ולפיכך יש לתמוה על מה שפסק רבינו שאם זינתה חייבת חטאת. וי"ל דלא אתמר דר"י אלא אליבא דמתני' דאמרה שאם נשאת ע"פ ב"ד פטורה מן הקרבן אבל כיון דאסיקנא דליתא למתני' אלא אעפ"י שהורוה בית דין לינשא חייבת בקרבן אף לרבי יוחנן אין חילוק בין זינתה לנשאת דבין בזו ובין בזו חייבת בקרבן:

הבא על הנדה בשגגה וכו'. בספ"ג דכריתות (דף י"ז):

הלכה ו

הבא על אשתו שלא בשעת וסתה וכו'. בפ"ב דשבועות (דף י"ז י"ח):

ומ"ש אבל אם עבר ובא עליה סמוך לוסתה וכו'. גם זה שם (דף י"ח) אי שלא בשעת וסתה אנוס הוא. ומיהו אפשר דהא דחשיב ליה אנוס היינו דוקא כשבדקה לפני תשמיש אבל אם לא בדקה קודם תשמיש לא חשיב ליה אנוס דכיון שהוא ז"ל סובר שאם אין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואפילו יש לה וסת דרך הצנועות לבדוק אפשר שאף בזו אם לא בדקה אינו אנוס.

ומ"ש לפיכך אם נמצא על עד שלו וכו'. משנה בפ"ב דנדה (דף י"ד).

ומ"ש ואם שהתה כדי שתושיט ידה וכו' ואם שהתה כדי שתרד מן המטה וכו'. שם (דף ט"ו) בגמרא:

הלכה ז

מי שעבר ובעל וכו'. משנה פרק ב' דשבועות (דף י"ד ע"ב).

ומה שכתב ואם לא ידע שאסור לפרוש מיד וכו' עד ובהעלם אחת עשה הכל. שם (דף י"ח).

ומה שכתב והוא הדין בשאר העריות. פשוט הוא:

פרק ו

הלכה א

דין שגגת המאכלות וכו'. משנה וגמרא פ"ג דכריתות (דף י"א ט"ו:):

ומ"ש אפילו הם בשלשה תמחויין. שם במשנה א"ר יהושע דתמחויים מחלקים ומשמע דר"ע פליג עליה וצריך טעם למה פסק כר"ע דתלמידיה הוא.

ומ"ש אבל אם אכל כזית חלב ונודע לו וכו'. פ"ד דכריתות (דף י"ז:) במשנה:

אכל כחצי זית חלב וחזר ואכל כחצי זית חלב וכו'. משנה פ"ג דכריתות (דף י"ח:):

הלכה ב

אכל נותר מחמשה זבחים וכו'. גם זה שם במשנה (דף ט"ז:) משמע דר"ע פליג אר' יהושע ופסק רבינו כר"ע אע"ג דתלמידיה הוא משום שהשיב על דבריו ושתק.

ומ"ש וכן השוחט חמשה זבחים בחוץ וכו'. שם במשנה ששאל ר"ע והשיב ר' יהושע שחייב על כל אחד ואחד והביא ראיה לדבר ואמרי' בגמרא שהקשה ר"ש על ראייתו:

הלכה ג

הקיז דם לבהמתו וכו'. בפ"ה דכריתות (דף כ"ב) פלוגתא דר"י ור"ל ופסק כר"י. אלא שיש לתמוה על מ"ש רבינו בהעלם אחת דמשמע הא בשתי העלמות חייב וא"כ הוי כר"ל והר"י קורקוס ז"ל האריך ביישוב תמיהא זו ובסוף הניח הדבר בצ"ע:

הלכה ד

האוכל מאכלות הרבה וכו'. משנה פרק שלישי דכריתות (דף יג:):

וכן האוכל כזית אחד וכו' לפיכך הטמא שאכל כזית חלב והוא נותר וכו'. משנה שם.

ומ"ש והוא שיצטרף אוכל אחר עם כזית זה וכו'. שם (דף י"ד) בגמרא וטעמא משום דאין חייב ביום הכפורים אלא על ככותבת:

הלכה ה

האוכל ושותה ביום הכפורים וכו'. משנה פרק בתרא דיומא (דף פ"א):

הלכה ו

העושה מלאכה ביוה"כ וכו'. ברייתא בס"פ גיד הנשה (חולין דף ק"א:) ואע"פ שכבר כתב רבינו דין זה בפ"ד חזר ושנאו כאן לחלק בינו לבין אוכל ושותה שקדם:

הלכה ז

אכל כחצי זית חלב וכחצי זית דם וכו'. משנה פרק ג' דכריתות (י"א:):

הלכה ח

אכל כחצי זית ונודע לו וכו'. בסוף פרק הבונה (שבת דף ק"ה) ובפרק ג' דכריתות (דף י"ו:) פלוגתא דתנאי ופסק כחכמים:

וכן אם הוציא שתי אמות בשוגג וכו'. בסוף פרק הזורק (שבת דף ק"ב):

הלכה ט

האוכל כזית חלב וכו'. בפירקא קמא כלל גדול (דף ע"א:) פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש ופסק כרבי יוחנן. וכתב רבינו שידיעות מחלקות כרב אשי דאמר בתרווייהו פליגי ואף על פי שבגמרא דחו הכרע דרב אשי לא שבקינן מאי דפשיטא לרב משום דילמא דקאמר גמרא בדרך דחייה.

ומה שכתב וכן יראה לי שה"ה בבעילות. כך היא הגירסא האמיתית ולא כנוסחא דגריס בפעולות. מ"כ וכן הדין בבעילות ומביא שתי חטאות אף על פי שהבעילות הם בגוף אחד והאכילה היא שני גופין. או נפרש מביא חטאת אחת אף על פי שהבעילות א"א לעשותן בבת אחת והאכילה אפשר לאכול שני זיתים בבת אחת ועלה על הדעת לומר דבעילות יתחייב שתים עכ"ל:

הלכה י

אכל כזית ומחצה וכו'. שם בדף הנזכר אפילו לר"י:

הלכה יא

אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת וכו' עד אינו צריך להביא חטאת אחרת. בדף הנזכר פלוגתא דאביי ורבא. ויש לתמוה על רבינו שלעיל בסמוך פסק באוכל כזית חלב וכזית חלב בהעלם אחת ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני מביא שתי חטאות שהידיעות מחלקות והיינו כר"י וכאן כתב אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ונודע על אחד מהם וחזר ואכל כזית אחר בהעלמו של שני והביא חטאת על הראשון ראשון ושני מתכפרים אלמא שאינו חייב על שניהם אלא חטאת אחת אע"פ שנודע על הראשון וזה הפך מה שקדם ובפרק שאחר זה גבי מי שקצר וטחן בשגגת שבת וזדון מלאכות דבריו כיוצא מ"ש כאן גבי אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת שידיעות אינם מחלקות. וי"ל שסובר רבינו דהא דאמר ר"י באוכל כזית חלב וכזית חלב בהעלם אחת שהידיעות מחלקות דוקא כשנודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני קודם שיביא קרבן כלל אבל אם כשנודע לו על הראשון הביא קרבן קודם שיוודע לו השני נתכפר לו על השני ואע"פ שיוודע לו אח"כ על השני אינו צריך להביא קרבן אחר כיון שבשעה שהקריב קרבן ראשון עדיין לא נודע מקרבן שני והיינו ההיא דאביי ורבא באכל שני זיתי חלב בהעלם אחת שאם הביא קרבן על הראשון ראשון ושני מתכפרים וכן ההיא דקצירה וטחינה. ולישנא דגמרא ולישנא דרבינו דייק כן דבההיא דר"י נקטו וחזר ונודע לו על השני ובההיא דאביי ורבא לא נקטו בגמרא וחזר ונודע ומאי דנקט רבא בקצר וטחן וחזר ונודע מפרש דחזר ונודע אחר שהביא קרבן אבל אם היה נודע על השני קודם שיקריב קרבן היה חייב שתים ובההיא סלקי דר"י ורבא תרווייהו כהלכתא ולא תיקשי לן הלכתא אהלכתא כדקשיא לפירש"י והתוספות. ואע"ג דבגמרא משמע דטפי עדיף לחיובי שתים בנודע לו אחר כפרה מבנודע לו קודם כפרה דאמרינן ור"ל הא כתיב על חטאתו והביא ההיא לאחר כפרה י"ל דההוא לר"ל אבל לר"י הוי איפכא דבנודע לו לאחר כפרה אינו חייב להביא עוד קרבן שכבר נתכפר. והוכרח רבינו לפרש כן מהטעמים שכתבתי דלא תיקשי הלכתא אהלכתא ומדיוקא דלישנא בגמרא דבדרישא נקט וחזר ונודע ובדאביי ורבא לא נקטיה, וזה מבואר מאד בדברי רבינו בפרק שאחר זה גבי מי שקצר וטחן וגם בפ' זה גבי הביא חטאת על הראשון גבי הביא חטאת על האמצעי. ולפ"ז מ"ש רבינו אבל אם נודע לו על שניהם כאחד מביא חטאת אחת כשנודעו לו שניהם קודם הקרבת הקרבן נודע לו על שניהם כאחד מיקרי ואע"פ שהיה שהות בין ידיעה לידיעה. וי"ל במ"ש רבינו וכשיוודע לו על הראשון והשלישי אינו צריך להביא אחרת שכיון שהקדים שנודע לו על אחת מהם וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני היאך אפשר לכתוב וכשיוודע

לו על הראשון ולא ה"ל לכתוב אלא וכשיודע לו על השלישי. וי"ל שרצה רבינו לכלול בדבריו גם כשלא נודע לו הראשון מעיקרא שאם הביא קרבן על האמצעי ואח"כ נודע לו מהראשון והשלישי שהוא פטור, ועי"ל דה"ק אם אחר שנודע לו על הראשון ואכל כזית בהעלמו של שני חזר ונעלם ממנו הראשון והביא חטאת על האמצעי נתכפר ואפילו שיחזור להוודע לו על הראשון פטור ומה שי"ל עוד על דין זה אכתוב בפרק שאחר זה גבי מי שקצר וטחן:

ומצאתי שמורי הרב מו"ה יעקב בי רב ז"ל נשאל על לשון זה והשיב שהריטב"א השיג על רבינו וכתב בלשון הזה על מה שכתב הרמב"ם האוכל כזית חלב וכזית חלב בהעלם אחת וכו' דאמרינן פרק כלל גדול א"ל מסתברא בין בזו ובין בזו מחלוקת הילכך לר"י דקי"ל כוותיה אפילו ידיעה גרידא מחלקת, ותמהני על הרמב"ם היכי מזכי שטרא לבי תרי שהרי הוא עצמו פסק כן ואע"פ כן כתב אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ונודע לו על אחד מהם וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני והביא חטאת על הראשון ראשון ושני מתכפרים אבל שלישי לא נתכפר ואליבא דר"י דקי"ל כוותיה אפילו שני מתכפר עכ"ל. ותמה מורי עליו למה לא השיג השגה זו יותר גדולה שאיך פסק הרמב"ם היפך כל העולם שאפילו ר"ל מודה שכפרה מחלקת וכתב עוד מה שאפשר לומר בזה הלשון כדי לתקנו וקודם שאפרש פירושו ראוי לדקדק שני דברים באלו השני פסקים. בפסק האחד כתב האוכל כזית חלב וכזית חלב בהעלם אחת וכו' ובפסק השני אמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת וראוי לשאול למה נקט כזית חלב וכזית חלב בהעלם אחת ולמטה אמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ובגמרא כתוב בשני המאמרים אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת. ועוד יש להקשות בזה הפסק האחרון שכתב וז"ל הביא חטאת על האמצעי שלשתן מתכפרים וכו' וכשיוודע לו על הראשון ועל השלישי אין צריך להביא חטאת אחרת והא כשהביא קרבן על האמצעי כבר היה יודע מאכילת הראשון ובהעלמו של שני וידיעת הראשון אכל הזית השלישי לכן אני אומר שהזיתים שדיבר בהם רבא אכל השנים זה אחר זה בסמוך באכילה אחת ר"ל שלא היה הפרש זמן בין אכילת הראשון לשני וכשאכל הג' בהעלמו של שני ידע את שתיהן בבת אחת האמצעי והשלישי.

ומ"ש הרמב"ם הביא קרבן על תלוי הדבר או יביא קרבן אחד של שגגת שבת ויתכפר על כלם כי היכי דאם הביא קרבן על זית האמצעי של חלב האמצעי שיתכפרו כלם ואם הביא קרבן על הזית הראשון או על השלישי צריך שתי חטאות. ודע שכפי הנושא שהוא עמוק וזר להתיישב אלו הפסקים של הרמב"ם שא"א ליישבו אלא בזה האופן ואם תעיין

היטב במה שכתבתי שבודאי צ"ע גדול תמצא שהוא דבר נאה ומתוקן כדי ליישב כוונת הרמב"ם ולא יהיה סותר קצתו אל קצתו עכ"ל:

הלכה יב

מי שאכל חתיכה משתי חתיכות וכו'. בפ"ד דכריתות (דף י"ח:) ת"ר אכל ספק חלב ונודע לו רבי אומר אומר אני כשם שמביא חטאת על כל אחד ואחד כך מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד ר"י בר יהודה ור"א ור"ש אומרים אינו מביא אלא אשם תלוי אחד וכו' א"ר זירא כך שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאת רבא אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאת אלא ה"ק כשם שאם היתה לו ידיעת ודאי מביא חטאת על כל אחד ואחד כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד ופירש"י ונודע לו שספק הוא כשם שאם יודע לו באחרונה שכלם חלב ודאי היה מביא חטאת על כל אחד ואחד דידיעות ספק שבינתיים מחלקות לחטאת דלא הוי העלם אחד כך מביא אשם תלוי על כל אחד כל זמן שלא נודע לו ידיעה ודאית כאן שנה רבי כדפרישית. ואמרינן תו בגמרא אמר ר"ל ידיעת ספק מחלקות לחטאת אמר ר"י אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות אלא ה"ק כשם שאם היתה לו ידיעת ודאי מביא חטאת על כל אחד ואחד כך אם היתה לו ידיעת ספק מביא אשם תלוי על כל אחד ואחד בשלמא לר"י היינו דתני לאשם כחטאת אלא לר"ל חטאת כאשם מיבעי ליה קשיא ומשמע לרבינו דהלכה כרבי מדשקלי וטרו אמוראי לפרושי טעמיה וכרבא דבתרא הוא וכר"י לגבי ר"ל ועוד דהא אסיקנא לר"ל בקשיא:

פרק ז

הלכה א

המשתחוה לע"ז וכו'. בפ' ד' מיתות תני ר' זכאי קמיה דר"י זיבח וקיטר וניסך והשתחוה בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת א"ל פוק תני לברא ורב יוסף סבר כר"י ואמרינן בתר הכי דר' אמי ס"ל כר' זכאי ואביי דבתראה הוא פליג עליה הילכך קם לה הלכתא כר"י. **ומה שכתב בד"א בשהזיד בע"ז וכו'**. שם אמרינן ועשה מאחת מהנה וכו' אחת שהיא הנה זדון ע"ז ושגגת עבודות הנה שהיא אחת שגגת ע"ז וזדון עבודות האי שגגת ע"ז היכי דמי ואסיקנא באומר מותר ואע"ג דבתר הכי אמרינן דלא מצית מוקמת האי קרא בע"ז מ"מ דינא קושטא הוא דזדון ע"ז ושגגת עבודות אינו חייב אלא אחת ושגגת ע"ז וזדון עבודות חייב על כל אחת ואחת:

הלכה ג

(ב-ג) **כלל גדול אמרו וכו'**. משנה ר"פ כלל גדול (דף ס"ו:).

ומ"ש או שנשבה והוא קטן לבין העכו"ם או נתגייר והוא בין העכו"ם. שם רב ושמואל ור"י ור"ל ופסק כרב ושמואל וכבר כתבתי הטעם בפ"ב. ויש לתמוה על מ"ש רבינו שנתגייר קטן דאפילו גדול נמי אפשר שלא ידע מצות שבת. וי"ל משום דאם נתגייר גדול ודאי שהודיעוהו מצות שבת אבל גר קטן שמטבילין אותו ע"ד ב"ד א"צ להודיעו.

ומ"ש וכל היודע עיקר שבת וכו' וכל היודע שהיום שבת וכו'. שם במשנה.

ומ"ש או ידע שהן אסורות ולא ידע שחייבים עליהם כרת. נתבאר בפ"ב:

מצאתי כתוב שנשאל ה"ר אברהם בנו של רבינו על לשון זה בשלמא בבא דסיפא לא קשיא לי דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות אלא בבא דרישא לא ידע לה לשבת אלא בעשה ואפ"ה חייב על כל אחת ואחת ואנן לא אשכחן זדון שבת אלא בלאו מדאותביה לר"ל שישגוג בלאו וכרת מהא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מניינא למה לי וכו' והיכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות בשלמא לר"י דאמר כיון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע לשבת בלאו אלא לר"ל דאמר עד שישגוג בלאו וכרת דידע לה בשבת במאי ואוקימנא דידע לה בתחומין ואליבא דר"ע ואי ידיעת עשה שמה ידיעה נוקמה כגון שידע לשבת בעשה ולא תידוק מדקאמר ז"ל ולא ידע שמלאכות אלו אסורות אבל יודע הוא במלאכות אחרות שהרי חזר ואמר אפילו עשה הל"ט בהעלם אחת חייב ל"ט חטאות מכלל שידיעת עשה שמה ידיעה ובתחומין ואליבא דר"ע ליכא לאוקומה דלית הלכתא כוותיה ואי אמרת כגון שידע שיש מלאכות אסורות ולא ידע שאלו הל"ט הן האסורות אין זה אלא אבות מלאכות דאלת"ה אמאי לא משכחת לה אלא בתחומין ואליבא דר"ע נוקמה לשגגת מלאכות כגון שלא ידע שאלו הל"ט הן האסורות ומדלא משנינן הכי ש"מ דל"ש הכי ול"ש הכי זדון שבת הוא ולא עוד אלא אפי' תימא דס"ל כר"ע הא לא אזלא אלא כר"ל ובבא דסיפא דקאמר ז"ל או שידע שהן אסורות ולא ידע שחייבים עליהם כרת אתי לר"י דאמר כגון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו דאי כר"ל הא אמרת עד שישגוג בלאו וכרת ומייתי לה קרא מאשר תעשינה בשגגה וא"כ ה"ל חדא כר"ל וחדא כר"י. והשיב לעולם ידיעת עשה לא שמה ידיעה ולא פסק אלא כר"י ובבא דרישא לא קשיא שדבריו ז"ל מדוקדקים ולא ידע שמלאכות אלו אסורות ואפשר דידע במלאכות אחרות ודקשיא לך מדאמר בסוף אפילו עשה הארבעים חסר אחת וכו' אבבא דסיפא קאי דאמר או שידע שהן אסורות ולא ידע שחייבין עליהן כרת א"נ ידע לה בתולדות ושגג באבות כולן כגון דידע שהצר בכלי צורה עובר על לא

תעשה כל מלאכה שניכרת לו מלאכה זו שהיא מלאכה ושגג באב עצמו שאין המכה בפטיש אסור ולא ניכר לו ענין המלאכה בזו וכן כל כיוצא בזה ולפי זה הפירוק ליכא קושיא אפילו נאמר דאתרי בבי קאי כשאמר אפילו עשה הארבעים חסר אחת. ואפשר לפרק פירוק אחר כדאמרת כגון שידע שיש בה מלאכות אסורות ולא ידע שאלו הם הל"ט ודקשיא לך א"כ אמאי לא פריק הגמרא הכי אליבא דר"ל טעמא דמילתא משום דר"ש ס"ל עד שישגוג בלאו וכרת ולפיכך נסיב הגמרא אליביה מידי דלית ביה כרת כלל דהוא תחומין ואליבא דר"ע, א"נ חדא מגו תרתי אשמעינן ולאו משום דלא פריק בגמרא הכי נימא דכה"ג זדון מלאכות כדאמרת דלעולם אי אפשר שיהיה זדון מלאכות שלפי זה הפירוק המלאכות שידע השבת בהם והם שעלו בדעתו אינם מלאכות כלל דאבות מלאכות ארבעים חסר אחת ותו ליכא ואלו הארבעים חסר אחת שהן מלאכות הרי שגג בהן ולא ידע שהן אסורות לא הן ולא תולדותיהן עכ"ל:

הלכה ד

שכח שהיום שבת ושגג אף במלאכות וכו'. שם (דף ע':) ואסיקנא לא שנא ופירש רש"י ואינו חייב אלא אחת:

הלכה ה

העושה אב ותולדותיו וכו'. בספ"ג דכריתות (דף ט"ז). במשנה פלוגתא דר"א ור"ע ופסק כר"ע:

הלכה ו

ומ"ש עשה תולדה של אב זה וכו' יראה לי שהוא חייב שתי חטאות. מצאתי כתוב שנשאל ה"ר אברהם בנו של רבינו למה אמר יראה לי והלא גמרא ערוכה בריש ב"ק מאי איכא בין אב לתולדה נ"מ דאי עביד שני אבות בהדי הדדי א"נ שתי תולדות בהדי הדדי מיחייב תרתי א"כ מאי יראה לי דקאמר. והשיב לא אמר בגמרא שתי תולדות של שני אבות ולפיכך אמר יראה לי שאפשר לומר דהאי דאמרינן בגמרא שתי תולדות של אב אחד לאו אליבא דהלכתא ואפשר שנתעלם זה המקום ממנו ז"ל בעת שכתב יראה לי ומ"מ הדין אמת ואליבא דהלכתא עכ"ל. ואני שמעתי ולא אבין מ"ש שאפשר לומר דהא דאמרינן בגמרא שתי תולדות של אב אחד שהרי מק"ו יש לחייב על שתי תולדות משני אבות. והר"י קורקוס ז"ל כתב שיש לדחוק שכתב כן רבינו מפני שיש תולדה דשייכא לשני אבות ואם התרו בו משום זה או משום זה חייב כגון משמר דאי אתרו ביה משום בורר חייב ומשום מרקד חייב והשתא אם עשה תולדה מאחת מאלו השני אבות ועשה גם תולדה זו דשייכא לאב של התולדה האחרת ולאב אחר גם כן סד"א שלא יתחייב אלא

אחת כיון ששתי התולדות מאב אחד הם קמ"ל כיון שאחת מהן שייכא גם לאב אחר חייב שתים ושדינן זו בתר האב האחר והרי הם של שתי אבות. מ"מ דוחק לפרש כן דלא הוה סתים רבינו. והיותר קרוב אצלי שלא היה גורס בגמ' א"נ שתי תולדות בהדדי הדדי ולכך כתב יראה לי עכ"ל:

הלכה ז

עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת וכו'. משנה פרק כלל גדול העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת:

הלכה ח

עשה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבתות הרבה וכו'. משנה בספ"ג דכריתות שם אמר ר"ע שאלתי את ר"א העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחת מהו חייב אחת על כולן או אחת על כל אחת ואחת א"ל חייב על כל אחת ואחת ואיפליגו אמוראי בפירושא דמתני' ורב חסדא אמר זדון שבת ושגגת מלאכות אפילו ר"ע ס"ל דכגופין דמיין וכי בעי מיניה שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתיים אי הויין ידיעה לחלק ופשט ליה ימים שבינתיים דהויין ידיעה לחלק וקביל מיניה ופסק רבינו כוותיה משום דאותביה לרבא ואע"ג דשני שינויי דחיקי נינהו ועוד דשמואל סבר כרב חסדא כדפירש"י:

הלכה י

מי שקצר וטחן כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וכו'. מימרא דרבא פרק כלל גדול (שבת דף ע':). ודע דאמרינן התם בגמ' (דף ע"א) על הא דרבא ומי אית ליה לרבא גרירא והא אתמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ונודע לו על אחד מהם וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני אמר רבא הביא קרבן על ראשון ראשון ושני מתכפרים שלישי אינו מתכפר וכו' אביי אמר אפילו הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כלם בתר דשמעה מאביי סברה א"ה טחינה נמי תגרר לטחינה גרירא אית ליה גרירא דגרירא לית ליה. ומשמע דהדר ביה רבא לגבי אביי ואמר אפילו הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כולם וכן פירש"י וא"כ יש לתמוה על רבינו שבפרק הקודם לזה פסק כההיא דאכל שני זיתי חלב בהעלם אחת כדהוה אמר רבא שאם הביא חטאת על הראשון ראשון ושני מתכפרים שלישי אינו מתכפר וכיון דאמרינן דהדר ביה רבא לגבי אביי ה"ל למפסק שאפילו הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כלם. ועוד קשה ששני פסקים אלו סותרים זה את זה שאם אתה אומר בדין של פרק זה שקצירה גוררת קצירה וטחינה שעמה צריך אתה לומר בדין שבפרק שקודם זה שאפי' הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כלם והיאך לא פסק

רבינו כן וה"ז כמזכי שטרא לבי תרי. ולתרץ זה י"ל היכי קאמר בתר דשמעה מאביי סברה ה"ל למימר הדר ביה רבא מההיא ולכן סובר רבינו שאין לפרש דהדר ביה רבא אלא ה"ק כששמע רבא שאביי סובר כמה גדול כח גרירא לדעתו שאפילו הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כלם סבר דמהניא גרירא לקצירה וטחינה שעמה אבל לא חשיב כח גרירא כ"כ שיועיל כאוכל שני זיתי חלב שאפילו הביא קרבן על אחד מהם נתכפרו כלם. וטעם יש בדבר לחלק בין גרירא זו לגרירא זו שבענין קצירה וטחינה שפיר שייך ביה למימר גרירא דכיון דבשגגת שבת נעשו שתיהם ה"ל כדבר אחד אבל אוכל שני זיתי חלב בהעלם אחת ההעלם אינו מצוי שיעלם ממנו שהחלב אסור אבל ההעלם הראוי הרגיל וההוה הוא שיעלם ממנו שזה חלב ויסבור שהוא שומן וא"כ כשאכל כזית חלב זה וסבור שהוא שומן ואח"כ אכל כזית חלב זה וסבור שהוא שומן הרי הם כשני דברים ואע"פ שמתכפרים שניהם בקרבן אחד מ"מ לא חשיבי כ"כ כדבר אחד לשיתכפר בקרבנו של ראשון השלישי שלא היה בהעלמו אע"פ שהיה בהעלמו של שני:

ומצאתי למורי הרב מהר"י בי רב ז"ל שנשאל ממנו לשון זה של רבינו והשיב שהריטב"א הוקשה לו והניח הדבר בצ"ע ושהוא ז"ל נראה לו ליישב זה כשנאמר שאע"פ שבגמ' הקשו מרבא לרבא והמתרץ הודה לדבריו זהו מפני שרצה להודות לו הקדמתו וכוונתו לומר אפילו שאודה לך שהנושאים שוים אומר לך ששמעה מאביי קבלה מיניה והדר ביה, אבל האמת הוא שהקושיא מתחלה אינו קושיא ולא דמי כלל שמי שיאמר שהעושה קצירה וטחינה בשגגת שבת אין בכאן אלא מעשה אחד שהשגגה לא היתה אלא בשסבר שלא היה שבת ואין שם אלא מעשה אחד שהוא שגגת שבת אבל באכל שני זיתי חלב יש שם שני מעשיות ומפני זה כשאנו אומרים שהקצירה גוררת קצירה וטחינה שעמה אין זה גרירא שהכל הוא דבר אחד שכיון שנתכפר שגגת שבת כל מה שעשה ג"כ מתכפר שהכל הוא מעשה אחד ואינו גרירה שהכל הוא אחד אבל בענין שני זיתי חלב שאכל בהעלם אחת ונודע לו על הראשון ואכל השלישי בהעלם השני למה יתכפר השלישי בשביל השני והקרבן לא נעשה בשביל השני אלא בשביל הראשון ומפני שהיה בהעלמו מתכפר השני עכ"ל:

ונסתייע מדברי המאירי. והר"י קורקוס ז"ל כתב שאפשר שמה שתירצו כן היינו משום דסברי דהפרשות דוקא מחלקות הילכך הכא דלא הויא אלא ידיעה לחודה לא עדיפא מההיא דקצר וטחן ואיצטריך לומר דהדר ביה אבל כיון דאסיקנא דידיעות לחודייהו מחלקות ר"ל בנודע ונודע א"כ מינה דידיעה דידע קודם זית שלישי חשיבא טובא ומחלקת טובא לבטל טעם גרירה. ואפשר עוד שסובר רבינו דבתר דאקשו מטחינה

ותירצו גרירה איתי ליה גרירה דגרירה לית ליה אין אנו צריכין עוד לומר דהדר ביה אלא אמרינן ההיא דזית שלישי אינו מתכפר עם הראשון משום דחשיב גרירה לגרירה דזית שני נקרא גרירה עם הראשון כמו שנתבאר ממ"ש שהקציר' גוררת קצירה וכיון ששלישי אינו בהעלמו של ראשון חשיבא כגרירה לגרירה ודוקא גבי נושא דידן נפטר שהרי ברישא מחשיבים ארבעתן כשגגה אחת דוק ותשכח עכ"ל. וכתב עוד וז"ל וכתב רבינו ונודע לו על קצירה של שגגת וכו' ואילו במימרא אמרו על קצירה וטחינה כבר פירש"י דעל קצירה או על טחינה קאמר ואין צריך לידיעת שתיהן וכיון שהם בהעלם אחת כל שנודע לו על אחת כנודע על שתיהן דמי ושתיהן גוררות שתים השניות וזה דעת רבינו עכ"ל. על מ"ש רבינו קצר כחצי גרוגרת וכו' מצאתי כתוב בספר אחר כלשון הזה כתב הראב"ד אנו אין לנו אלא לחטאות ולא מצטרפי עכ"ל. וכבר כתבתי טעם לדברי רבינו:

הלכה יא

המתכוין לחתוך את התלוש וכו'. בפרק כלל גדול (שבת דף ע"ב:) ובפרק ב' דכריתות (דף י"ט) פלוגתא דאביי ורבא ופסק כרבא:

הלכה יב

החותה גחלים בשבת שהוא מכבה את וכו'. בספ"ד דכריתות (דף כ') ואע"ג דאיפליגו תנאי בברייתא במלתא היכא דנתכוון לכבות ולהבעיר כ"ע ל"פ דחייב ופירש"י החותה ממלא כלים מצבור הגחלים מכבה העליונות שעכשיו נעשות תחתונות וכבות מחמת משא של עליונות ומבעיר התחתונות מחמת משא שהיא עליהן וכשהן עכשיו עליונות מתבערות:

חתה גחלים להתחמם מהם וכו'. גם זה שם ופירש"י שאינה צריכה לגופה כגון זה שאינו צריך להבעירן אלא להתחמם בחתייתן ומ"מ ידוע היה שיתבערו וע"מ כן עשה והוי ליה מתכוין מיהו מלאכה שאינה צריכה לגופה הויא הך הבערה עכ"ל. ורבינו מפרש לה דחייב שתים משום מכבה ומבעיר ותמיהא לי שכתב בסמוך שאם נתכוון לכבות ולהבעיר חייב שתים הא אם לא נתכוון לא והכא אם נתכוון היינו הך ועוד למה איצטריך לומר שחייב משום דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה תיפוק ליה מפני שהוא מתכוין ואם אינו מתכוין אמאי חייב וצ"ע ואפשר לומר שמאחר שהוא יודע שודאי יתבערו הוי כפסיק רישיה:

פרק ח

הלכה א

כל חטא שחייבים על שגגתו חטאת קבועה וכו'. משנה פ"ב דכריתות וחכ"א אין מביאים אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת.

ומ"ש קבועה. כן משמע פ"ב דהוריות (דף ט') וכן יתבאר ממ"ש בפי"א גבי מי שנתספק לו אם נכנס וכו':

הלכה ב

אינו חייב באשם תלוי עד שיהיה שם איסור קבוע כיצד אכל חלב וספק אם היה כזית או פחות מכזית וכו'. משנה בפ"ד דכריתות (דף י"ז).

ומ"ש או שעשה מלאכה בשבת ולא ידע מעין אי זו מלאכה ה"ז מביא אשם תלוי. ולכאורה יש לתמוה שמאחר שהוא יודע ודאי שעשה מלאכה שחייב עליה חטאת מנין לו לרבינו שאינו מביא חטאת אלא אשם. וי"ל שלמד כן רבינו מדתנן (דף י"ט) בפ' ספק אכל חלב ונותר לפניו אכל אחד מהם ואינו יודע אי זה מהם אכל אשתו נדה ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואינו יודע באי זה מהן שגג [שבת ויוה"כ ועשה מלאכה בין השמשות ואינו יודע באיזה מהן עשה] ר"א מחייב חטאת ור' יהושע פוטר ויהיב טעמא בגמרא לרבי יהושע משום דכתיב אשר חטא בה עד שיודע לו במה חטא ותנן נמי התם דאיפליגו על העושה מלאכה בתוך היום ואין ידוע אם בשבת עשה אם ביום הכפורים עשה או על העושה ואין ידוע מעין אי זו מלאכה עשה ופסק כר' יהושע ור"ש כר' יהודה דאמר פוטר היה ר' יהושע אף מאשם תלוי. אבל קשה שבפרק זה לקמן פסק רבינו בההיא דחלב ונותר לפניו כר' יהודה דאמר פוטר היה ר' יהושע אף מאשם תלוי והכא הוא מחייבו אשם תלוי וצ"ע.

ומ"ש אבל אם היתה לפניו חתיכה אחת וכו'. שם (דף י"ח) פלוגתא דאמוראי ורוב מנין ורוב בנין סברי דבחתיכה אחת פטור.

ומ"ש וכל האוכל חלב הכוי פטור מאשם תלוי וכו' עד שהרי אין שם איסור קבוע. שם.

ומ"ש וכן הבא על אשה שהיא ספק נדה או ספק ערוה וכו'. ומ"ש לפיכך האשה שנמצא דם על עד שלה לאחר זמן. נתבאר בפ"ה:

ומ"ש והנושא יבמתו בתוך שלשה חדשים וילדה וכו'. יש לתמוה על זה דהא תנן בפ' החולץ (יבמות דף ל"ה) ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון וכו' חייבים אשם תלוי וצ"ל דההיא מתני' אתיא כהנהו דסברי דאפי' בחתיכה אחת ספק חלב ספק שומן

חייב ואע"ג דסתם לן הכי מאחר דרוב בנין ורוב מנין סברי בכריתות דהוא דוכתה דפטור הכי נקטינן וכבר רמזה רבינו בפירוש המשנה בפ' החולץ:

הלכה ג

האוכל חתיכה וכו'. משנה ריש פרק ג' דכריתות (דף י"א:). ומה שכתב הראב"ד לא ידעתי היאך נקבע האיסור בכאן אלא אם כן יאמר העד חתיכה של חלב שהיתה עם השומן אכלת והאחר יאמר לא אכל אלא השומן עכ"ל, אפשר לומר שלכך נתכוון רבינו. ויותר נראה לומר דשפיר מקרי איקבע איסורא על פי עד אחד אף על פי שאין שם אלא חתיכה א':

וכן כל הבא על אשת איש וכו'. נלמד ממה שקדם ובפרק ב' דכתובות (דף כ"ב:) גבי שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת.

ומ"ש אבל ספק מקודשת לא נקבע האיסור. פשוט הוא על פי מה שקדם ובפ"ב דכתובות גבי שנים אומרים לא נתקדשה:

הלכה ד

מי שהיו לפניו שתי חתיכות וכו'. ברייתא פרק ד' דכריתות (דף י"ח) ובבא עכו"ם או כלב ואכל את הראשונה ובא ישראל ואכל את השנייה וכן באכל את הראשונה במזיד והשנייה בשוגג קתני פטור ורבי מחייב ובאכלוה שנים בשוגג שניהם חייבים לרבי אבל לרבנן השני פטור מן הדין ופסק רבינו כרבי ונראה שטעמו משום דעל מאי דאמר רב שאינו חייב אשם תלוי על חתיכה אחת ספק אמרו תלת אמוראי כל חד טעמא חד ופסק רבינו כמאן דיהיב טעמא משום דבעינן דאיקבע איסורא ולההוא טעמא בכל הני כיון דאיקבע איסורא חייב כרבי וכיון דרב סבר כרבי פסק כוותיה אבל קשה דה"ט ר"נ אמריה ורבא ור' זירא יהבי טעמי אחריני ולהנהו טעמי אמרינן דפטור בהני וכרבנן וכיון דרבא דבתרא הוא פטר ור' זירא נמי סבר כוותיה ואתו כרבנן אמאי שבקינהו ופסק כר"נ וכרבי דיחידאה הוא וצ"ע:

הלכה ה

חלב ונותר לפניו וכו'. במשנה פ"ד דכריתות (דף י"ט) פלוגתא דר"א ורבי יהושע וכרבי יהודה דאמר פוטר היה רבי יהושע אף מאשם תלוי:

הלכה ו

כל דבר שחייבים על ודאו חטאת קבועה וכו' כיצד כשם שאם אכל חלב ודם וכו'. משנה שם (דף י"ז):

הלכה ז

האוכל חתיכה משתי חתיכות וכו'. שם (דף י"ח) ברייתא פלוגתא דתנאי ופסק כרבי אע"ג דרבים פליגי עליה משום דמפרשי אמוראי למילתיה:

הלכה ט

חתיכה של שומן וכו' עד סוף הפרק. בפ"ה דכריתות (דף כ"ג) משנה:

פרק ט

הלכה א

על חמש עבירות מביאין קרבן אשם וכו'. מפורש בתורה ואיתיה במשנה פרק איזהו מקומן (זבחים דף נ"ד):

על שפחה חרופה כיצד וכו'. משנה וגמ' בפ"ב דכריתות (דף ט').

ומ"ש והוא שתהיה גדולה ומזידה. פשוט הוא דאל"כ לא תתחייב מלקות.

ומ"ש ותהיה בעולה. מימרא שם (דף י"א):

הלכה ב

ומ"ש ומפי השמועה למדו וכו'. ברייתא וגמרא בדף הנזכר:

הלכה ג

בן תשע שנים ויום אחד וכו': **כתב** הראב"ד בן תשע שנים ויום אחד וכו' א"א אומר אני שזה שיבוש וכו'. ועוד היה לו להקשות שאפילו בגדול אין האיש לוקה אלא האשה. ולפי האמת ספר מוטעה נזדמן להראב"ד בדברי רבינו והנוסחא שלנו היא לוקה והוא מביא קרבן והיא הנוסחא האמיתית ואף על גב דבפרק ב' דכריתות (דף י"א) אהא דתנן כל העריות אחד גדול ואחד קטן קטן פטור מסקינן דה"ק כל עריות אחד גדול ואחד קטן קטן פטור וגדול חייב הכא גדול נמי פטור מ"ט דהא מקישין אהדדי ולפי זה לכאורה הל"ל שהיא לא תלקה אי אפשר לומר כן דהא איתא תו התם תנו רבנן בזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן ויליף לה מקרא והשתא כי אמרינן דבשפחה אחד גדול ואחד קטן גדול נמי פטור היינו דוקא בשהשפחה קטנה שאינה לוקה אז גדול הבא עליה פטור מקרבן אבל אם השפחה גדולה והבא עליה קטן היא לוקה מאחר שהיא גדולה שהאיש נתלה באשה ואין האשה נתלית באיש ומשמע לרבינו שמאחר שהיא חייבת גם הוא חייב בקרבן אלא שאינו מביאו עד שיגדיל ובתורת כהנים איש פרט לקטן יכול שאני מוציא בן תשע שנים תלמוד לומר ואיש:

הלכה ד
כבר ביארנו בהל' ביאות אסורות. פ"ג.
ומ"ש לפיכך אם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה וכו'. בפ"ג דכריתות (דף י"ב:):

הלכה ה
הבא על השפחה ביאות הרבה וכו'. משנה וגמ' בפ"ב דכריתות (דף ט').
ומ"ש בד"א בשפחה אחת וכו'. שם בעיא דאיפשיטא:

הלכה ו
בעל שפחה והפריש אשמו וכו'. בפרק כלל גדול (שבת דף ע"ב):

הלכה ז
על הגזל כיצד וכו'. בפרק הגוזל עצים משנה (דף ק"ג:):
כבר ביארנו בהלכות שבועות. בפ"ז ופ"ח:

הלכה ח
על המעילה כיצד וכו'. משנה וגמרא בפרק הזהב (בבא מציעא דף נ"ה):

הלכה ט
האוכל מדבר שמועלין בו וכו'. משנה פרק ג' דכריתות (דף ט"ו:):
חומרא יתירה יש במעילה וכו'. שם במשנה:

הלכה י
כל המחוייב אשם ודאי וכו'. בפרק כלל גדול (שבת דף ע"א:) אמרינן למ"ד אשם ודאי לא בעי ידיעה בתחלה בעל ה' בעילות וכו' וכתב רש"י דפלוגתא דר"ט ור"ע הוא פרק דם שחיטה דר"ע סבר דבעי ידיעה בתחלה ופסק כמותו:
וכל חטא שחייבים עליו אשם ודאי אחד המלך וכו'. משנה פ"ב דהוריות (דף ט'):

הלכה יא
כל חטא שחייבים עליו וכו'. במשנה פרק חמישי דכריתות (דף כ"ב:) פלוגתא דר"ע ות"ק ומייתי לה בר"פ איזהו מקומן ופסק כת"ק:

הלכה יב
היתה לפניו חתיכה של חולין וכו' עד סוף הפרק. משנה שם:

הלכה יג
כבר ביארנו בהלכות מאכלות אסורות. פרק ארבעה עשר:

פרק י

הלכה א

ששה מצותן שיקריבו קרבן עולה ויורד ואלו הן וכו'. משנה בפ"ב דכריתות (דף י':) ובמשנה תנן ה' משום דמני מקדש וקדשיו בחדא ורבינו מני להו בתרתי:

הלכה ב

ומ"ש אפילו היתה ידה משגת לשה ואינה משגת לנכסיו מביאה קרבן עני. בת"כ פרשת תזריע יש לה שה ואין לה צרוכין מנין שתביא קרבן עני ת"ל די שה:

הלכה ה

מפי השמועה למדו שזה שחייב וכו'. ברייתא פירקא קמא דשבועות (דף ו':).
ומ"ש אע"פ שהדבר מפי הקבלה הרי הוא כמפורש שהרי בפירוש חייבה תורה כרת לטמא שאכל קדש וכו':

הלכה ו

כל קרבנות שהאשה חייבת וכו' עד ומאכילן. בסוף נגעים (משנה י"ב) אע"ג דרבי קתני לה משמע דליכא מאן דפליג עליה ומייתי האי מתני' בפ"ד דנדרים (דף ל"ה:) ובפרק התקבל (דף ק"ד) (ובפ"ד דנזיר דף כ"ד):

הלכה ז

המלך וכהן משיח מביאין קרבנן וכו': **כתב** הראב"ד מביאין קרבנן על שבועת העדות א"א אין המלך חייב בשמיעת הקול וכו'. וטעמו מדתנן בפ"ב דהוריות (דף ח':) על ב"ד וכהן משיח אין חייבים על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו והנשיא כיוצא בהן דברי ר"י הגלילי ר"ע אומר הנשיא חייב בכולם חוץ משמיעת קול שהמלך לא דן ולא דנין אותו וסובר דהלכה כר"ע. וטעם רבינו מדתנן בההוא פירקא בתר הכי על שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורים והיחיד והנשיא והמשיח חייבים אלא שאין כ"ג [משיח] חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי ר"ש ומה הן מביאין קרבן עולה ויורד ר"א אומר הנשיא מביא שעיר ושתי משניות אלו סותרות זו את זו דברישא קתני שאין כהן משיח חייב על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו ובסיפא קתני שהוא חייב עליהם ולפיכך הוצרך לפרש דמאי דקתני ברישא שאין כהן משיח חייב על אלו היינו לענין שאם הורה לעצמו שוגג ועשה שוגג שדינו שמביא פר כמו שנתבאר בפט"ו ועל שמיעת קול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו אינו חייב להביא פר כדין כהן משיח ומאי דקתני בסיפא שעל שמיעת

קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו חייב כהן משיח היינו לומר שחייב להביא קרבן עליהם כשאר ההדיוטות וכ"כ רבינו ז"ל בפירוש המשנה דייקא דקתני בסיפא ומה הן מביאין קרבן עולה ויורד שהוא קרבן הדיוט. ולענין דברי ר"ע סובר רבינו שאין הלכה כר"ע משום דמשמע דיחידאה הוא ואין לומר היכי אפשר דפליגי ארבי עקיבא דהא דינא בטעמא קאמר שהמלך לא דן ולא דנין אותו י"ל דהא לא מכרעא דהא אמרינן בפרק כ"ג ל"ש אלא מלכי ישראל אבל מלכי בית דוד כתיב בהו דינו לבקר משפט ויש לתמוה על הראב"ד שנראה מדבריו שאין כ"ג חייב על טומאת מקדש וקדשיו אפילו בהדיוט היאך יישב מתני' דמחייבת לכהן משיח בטומאת מקדש וקדשיו. ויש לדקדק בדברי הראב"ד למה לא כתב ולא המשיח בשמיעת קול כדתנן בההיא מתני' שכתבתי בסמוך ואפשר לומר דסמך אשמיעת קול דרישא וה"ק אין המלך חייב בשמיעת קול ולא המשיח בשמיעת קול ולא בטומאת מקדש וקדשיו אבל קשה למה לא כתב שכהן משיח פטור משבועת ביטוי כדתנן בההיא מתניתין:

כבר ביארנו בהלכות שבועות. פ"ט ופי"א:

הלכה ח

כל המביא קרבן על הזדון וכו'. בתוספתא דכריתות פ"ק ארבעה מביאין על הזדון כשגגה כולם באונס פטורים חוץ מן הנזיר וטעם למה הנזיר חייב באונס נתבאר בפ"ד ממחוסרי כפרה דהיינו משום דכתיב פתע פתאום פתע זה שוגג פתאום זה האונס ומדאיצטריך רחמנא לרבויי אונס בנזיר משמע דבעלמא פטור וכדקי"ל אנוס רחמנא פטריה ורבינו לא מוציא כאן נזיר מהכלל לחייבו באונס מפני שסמך על מה שכתב במקומו פ"ו:

הלכה ט

מי שהפריש מעות לכבשה של חטאתו וכו'. משנה בפ' בתרא דכריתות (דף כ"ז:).

ומה שכתב ויחלל אותם על המעות וכו'. פשוט הוא:

הלכה י

אפילו היה מורישו גוסס הרי זה עני וכו'. בפ"ג דערכין (דף י"ח):

הלכה יא

עשיר שהפריש כבשה או שעירה וכו'. משנה וגמרא בסוף כריתות (דף כ"ו ע"ב):

הלכה יב

הפריש עשירית האיפה והעשיר כו'. תוספתא דכריתות בפרק בתרא:

הלכה יג

עשיר שהפריש קן וכו'. בסוף כריתות (דף כ"ז כ"ח) אמרינן איפכא משום דדחוי מעיקרא הוי ורבינו פוסק כמ"ד דלא הוי דחוי כמו שנתבאר בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין:
עני שהקריב קרבן עשיר וכו'. בסוף נגעים:

פרק יא

הלכה א

שינוי יש בשגגת טומאת מקדש וקדשיו וכו' אבל בטומאת מקדש וקדשיו וכו' בסוף והעלם בינתיים וכו'. משנה בפ"ק דשבועות ובתוספתא פ"ה דזבחים שהפיגול והנותר בידיעה אחת והטומאה בשתי ידיעות.
ומ"ש כיצד נטמא וידע שנטמא וידע שזה מקדש וזה קדש וכו'. משנה בפ"ב דשבועות (דף י"ד):
ומנין שדין שגגת מקדש וקדשיו כך הוא וכו'. ברייתא בפ"ק דשבועות (דף ד') וכרבי דסבר כר' ישמעאל דמחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש וסבר כר"ע דבעי ידיעה בתחלה ובסוף:

הלכה ב

נטמא וידע שנטמא וכו'. במשנה סוף פ"ב דשבועות (דף י"ד:) פלוגתא דתנאי ופסק דלא כר"א דר"ע ור' ישמעאל פליגי עליה ובפלוגתא דר"ע ור' ישמעאל פסק כרבי ישמעאל דמחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש משום דרבי סבר כוותיה כמ"ש בסמוך.
ומה שכתב אבל אם נעלם ממנו הלכות טומאה כגון שנטמא בכעדשה מן השרץ וכו' וכן מי שלא ראה המקדש מימיו וכו'. בפ"ב דשבועות (דף י"ט) בעיי דלא איפשיטו:

הלכה ג

מי שנטמא בעזרה וכו'. משנה בפרק שני דשבועות (דף י"ד):

הלכה ד

מי שטימא עצמו במזיד וכו' עד או אינו כעזרה. שם (דף י"ז) בעיי דלא איפשיטו:

הלכה ה

מי שנסתפק לו אם נכנס למקדש וכו'. משנה בפ"ק דכריתות תנן על אלו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי חוץ מן מטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד ומפרש בגמרא (דף ז') דהכי קאמר חוץ ממטמא מקדש וקדשיו שאינו מביא אשם תלוי ופירש"י שאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת קבועה

כדמפרש בפ"ב דכריתות וחכ"א אין מביאין אשם תלוי אלא על הדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת ומפרש טעמא בגמרא דיליף מצות מצות מחטאת חלב:

הלכה ו

מי שהיו לפניו שני שבילין וכו' ובעת שהלך שכח שהלך בראשון וכו'. בפ"ד דכריתות (דף י"ח י"ט) פלוגתא דתנאי ופסק כת"ק:

ומ"ש הלך בראשון ונכנס למקדש וכו'. שם בברייתא הנזכרת:

הלכה ז

ומה שכתב הזה שלישי ושביעי וטבל וכו'. בברייתא הנזכרת ופסק כתנא קמא ואליבא דר"י דאוקמה כרבנן:

הלכה ח

היה טמא ואמרו לו שנים נכנסת למקדש וכו' אמרו לו שנים טמא היית כשנכנסת למקדש וכו'. בפרק ג' דכריתות (דף י"א:) תנן שנים אומרים אכלת (חלב) והוא אומר לא אכלתי ר' מאיר מחייב אמר ר"מ אם הביאוהו שנים לידי מיתה החמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה יאמר מזיד הייתי ודברי רבינו בשתי בבות אלו תמוהים דבבבא קמייתא כתב דברי חכמים שאם ירצה יאמר מזיד הייתי ובבבא שנית כתב דברי ר"מ אם הביאוהו שנים לידי מיתה החמורה וכו'. ולבאר זה צריך להעתיק לשון הגמרא גרסינן התם (דף י"ב) איבעיא להו מ"ט דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דילמא משום דאמרינן מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור ומאי נ"מ למפשט מינה לטומאה דאי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה ל"ש טומאה חדשה ול"ש טומאה ישנה ואי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאמרינן מיגו כי פטרי ליה רבנן מטומאה ישנה אבל מטומאה חדשה מיחייב מ"ט טומאה ישנה מיגו דאי בעי אמר טבלתי פטור כי אמר נמי לא נטמאתי פטור דאיכא למימר מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל טומאה חדשה מיחייב מ"ט דכי אמר נמי טבלתי מיחייב דאמרי ליה עדים השתא נטמאת מאי ת"ש א"ל ע"א נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים אמר ר"מ ק"ו אם הביאוהו שנים למיתה החמורה לא יביאוהו לידי קרבן קל וחכ"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ש"מ טעמייהו דרבנן משום דאמרינן אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש אמר רבי אמי לעולם טעמא דרבנן משום דאמרינן מיגו וה"ק מתוך שאם רצה לומר לא נטמאתי פטור הילכך אדם נאמן ע"י עצמו יותר ממאה איש א"ה היינו חלב מהו דתימא אכלתי חלב קמתריץ דיבוריה לא אכלתי שוגג אלא מזיד

אבל נטמאתי והוא אומר לא נטמאתי לא קמתריץ דיבוריה קא משמע לן ה"נ לא עמדתי בטומאתי אבל טבלתי ת"ש וכו' א"ל ע"א נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפי' שנים מכחישים אמר ר"מ אם הביאוהו שנים לידי מיתה החמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל ר"י אומר נאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש ומודים חכמים לר"י בחלבים ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו ליה במאי עסקינן אילימא בטומאה ישנה מ"ש חלבים וביאת מקדש דמודו ליה דאם רצה יאמר מזיד הייתי טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה דאם רצה יאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אמר רבינא לעולם בטומאה ישנה וכגון דאמרי ליה עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא א"ל לא נטמאתי דהכא לא מתרץ דיבוריה דל"ל לא עמדתי בטומאה אבל טבלתי מאי א"ל טבלתי ואכלתי כי א"ל הכי אתכחש ליה דיבוריה. ופירש"י מיגו דאי בעי וכו' אם היה רוצה לשקר היה יכול לומר מזיד הייתי ומה שאמרתי לא אכלתי לא אכלתי שוגג אלא מזיד. לטומאה כגון א"ל נטמאת ומיד באת למקדש. טומאה ישנה אתמול נטמאת והיום נכנסת. טומאה חדשה ליכא מיגו דטבלתי ל"ל דהא א"ל בשעת טומאה נכנסת וא"נ טבלת לא העריב שמשך וכו' וליכא למימר נמי מזיד דבעינן דליתרץ דיבוריה ואי הוה אמר לא נכנסתי הוה מתרץ דיבוריה לא נכנסתי שוגג אלא מזיד אבל כיון דא"ל לא נטמאתי כי אמר נמי לא נטמאתי שוגג אלא מזיד לא מיפטר מקרבן דטומאה לא איכפת לן אי שוגג אי מזיד הוה וביאת מקדש הואי שוגג וכו'. לעולם טעמייהו דרבנן משום מיגו ובטומאה ישנה הוא דפליגי וכו'. אבל בטומאה כגון היכא דאמר לא נטמאתי לא מודו ליה ולא ס"ל דפטור אלמא טעמייהו דרבנן משום דמיגו דמתרץ דיבוריה כגון לא עשיתי שוגג אלא מזיד אבל גבי לא נטמאתי וכו' לא מודו לר"י ואיפשיט בעיין דטעמא משום מיגו [ותו לא מידי] וקא פריך גמרא דבאי זה טומאה עסקינן דליכא מיגו אי בטומאה ישנה הא איכא מיגו ואמאי לא מודו ליה בישנה. אמר רבינא לעולם איכא ישנה דלית בה מיגו. וכגון דאמרי נטמאת אתמול ואכלת היום קדשים דהיינו טומאת הגוף ונתחייבת חטאת והוא אומר לא נטמאתי ואכחשינהו בין באכילה בין בנגיעה דלא אכל ולא נגע קדשים בטומאה ואי הדר אמר השתא לא נטמאתי דקא אמינא לא עמדתי בטומאה לא קא מכוין למיפטר מקרבן. ל"א מאכילה דאית בה קרבן מכחיש להו מנגיעה לא מכחיש להו ואיתכחש בדוכתיה בטומאת מגע קמא. מודים חכמים לר"י בחלבים ובביאת מקדש דשייך בהו קרבן אבל בטומאה גרידתא בלא ביאת מקדש דליכא קרבן לא מודו ליה בטומאה ולא נגע בטהרות ובמאי עסקינן אי בטומאה ישנה וכו' אלא מדפסיק ותני דלא מודו ליה בשום טומאה ש"מ טעמא לאו משום מיגו. בטומאה ישנה איכא מיגו אלא טעמא משום

דאדם נאמן על עצמו הילכך היכא דאיכא קרבן הכי אבל בטומאה גרידתא לא. אמר רבינא לעולם טעמא משום מיגו בחלבים ובטומאת מקדש איכא מיגו דלא נכנסתי שוגג אלא מזיד וגבי טומאה דלא מודו ליה משום דליכא מיגו ואע"ג דשייך ביה קרבן ואיכא טומאה ישנה דלית בה מיגו כגון א"ל אכלת חלב קדשים וכו'. והתוס' [בד"ה ודחי רבינא] פירשו בשם ר"י לעולם בטומאה ישנה דקאמרי רבנן דחייב כגון דקאמרי עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אומר לא נטמאתי דלא חשבי רבנן דמתרץ דיבוריה בהא דאי הוה אמרינן שר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי תחלה כבר אתכחיש ליה מיגו קמא שאמר לא נטמאתי דמשמע לא שוגג ולא מזיד כיון שלא השיב להם על האכילה כמו שאמרו לו. ורבינו נראה שהוא פסק כדאמר רבינא ואע"ג דלכאורה משמע דדרך דחייה אתמר משמע ליה לרבינו דהוי מסקנא וקושטא דמילתא משום דמסתבר טעמיה והוא מפרש דברי רבינא דע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא כשא"ל נכנסת והוא אומר לא נכנסתי דלא מכחיש סהדי משום דמצי מתרץ דיבוריה לא נכנסתי שוגג אלא מזיד והוי דומיא דחלבים אבל כי א"ל אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אומר לא נטמאתי דלא מצי מתרץ דיבוריה משום דאי הוה מהדר להו לא אכלתי כדאמרו ליה אי הוה טומאה ישנה ה"מ מתרץ דיבוריה לא אכלתי בטומאה שטבלתי קודם אבל השתא דאינהו אמרי ליה אכלת בטומאה והוא מהדר להו לא נטמאתי ודאי משמע דהכי קאמר להו לא נטמאתי מעולם וכיון דקא מכחיש להו לסהדי מודו רבנן לר"מ דאינו נאמן אפילו בטומאה ישנה שאם הביאוהו שנים לידי מיתה החמורה וכו'. ודקדק רבינו לכתוב בבבא השנית וידעת שאתה טמא משום דאל"כ לא יתחייב קרבן כמ"ש בר"פ זה:

ועדיין יש לדקדק בדברי רבינו דאמרינן התם בגמ' אמר ר"נ הלכה כר' יהודה אמר רב יוסף לא אמרה אלא בינו לבין עצמו ולעצמו וכיון דאיפסיקא בגמרא הלכתא כר' יהודה דאמר הוא נאמן על עצמו יותר ממאה איש אפי' שמכחיש לסהדי מהימן ולמה פסק רבינו דכי מכחיש לסהדי לא מהימן וכבר השיגו הראב"ד בזה וכתב וז"ל א"א זו הסוגיא שלנו וכו'. ונ"ל שרבינו סובר שמה שאמר ר"נ הלכה כר' יהודה לא לענין קרבן אמר אלא לענין טהרות שהוא נוגע בהן שהן טהורות וזהו שאמר רב יוסף לא אמרה אלא בינו לבין עצמו וכו' כלומר לא אמר ר"ל דהלכה כר' יהודה לענין קרבן אלא לענין טהרות שנגע בהם בלבד ואף גם זאת לעצמו דוקא הוא דנאמן לאכלם אבל אחרים אינם רשאים לאכלם והוא עצמו ג"כ אינו רשאי לאכלם בפני אחרים כדי שלא יזלזלו בטהרות אבל ענין קרבן פשיטא דהלכה כרבנן. ולדברי הראב"ד שמפרש דלא אמר ר' יהודה אלא בינו לבין עצמו שלא יגע בטהרות אחרים דמשמע דלא איירי ר' יהודה לענין קרבן אלא לענין

טהרות בלבד קשה שמתחלת דבריו משמע דלענין קרבן איירי ר' יהודה ועוד דבהדיא משמע הכי בגמרא ואם נאמר דה"ק לענין קרבן מיירי ר"י ולענין אכילת טהרות לא אמרה אלא בשל עצמו איני יודע מה לו להראב"ד להזכיר זה:

הלכה ט

טומאת מקדש וקדשיו שהיה לה ידיעה בתחלה וכו'. משנה בפ"ק דשבועות.
ומ"ש על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף וכו'. שם במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כר' יהודה.
ומ"ש ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו וכו'. שם במשנה:

פרק יב

הלכה א

כל דבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה וכו'. משנה פ"ב דהוריות (דף ח').
ומ"ש הרי ב"ד חייבים להביא קרבן חטאת של שגגתן בהוראה וכו' עד מפני שתלו בב"ד. משנה שם בפ"ק (דף ג':):
ומה הוא הקרבן שמביאים על שגגה זו וכו'. משנה שם פ"ב (דף ט').
ומ"ש מביאים כל הקהל וכו' ואם בשאר מצות וכו'. שם בפ"א (דף ד':) במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כר' יהודה ואע"פ שאין ב"ד מביאין כתב בתחלת הפרק הרי בית דין חייבין להביא מפני שמה שמביאין הצבור בשביל הב"ד הם מביאים.
ומ"ש בין שעשו כל ישראל וכו' בין שעשו רוב ישראל אע"פ שהם מיעוט מניין השבטים בין שעשו רוב השבטים אע"פ שהם מיעוט ישראל וכו'. שם (דף ה') פלוגתא דתנאי בברייתא ופסק כר"ש בן אלעזר דמסתבר טעמיה.
ומה שכתב מביאין כמניין כל השבטים וכו' שאף אלו שלא חטאו מביאים על ידי החוטאים. שם במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כר"י.
ומ"ש אפי' עשה שבט אחד והוא רוב הקהל הרי כל הקהל מביאים י"ב פרים וי"ב שעירים. שם בדף הנזכר בברייתא לר' יהודה שבט שעשה בהוראת ב"ד הגדול אפי' שבטים חייבים ובעינן דלהוי רוב הקהל כר"ש בן אלעזר:

הלכה ב

בית דין שנסתפק להם וכו'. שם ת"ר ידעו שהורו וטעו מה הורו יכול יהו חייבין ת"ל ונודעה החטאת ומפרשה רבינו שהורו ונסתפק להם אם שגגו אם לאו:
במה דברים אמורים שבית דין חייבים וכו' עד סוף הפרק. מתבאר בפרקים הבאים:

פרק יג

הלכה א

כיצד אם חסר אחר מכל הדרכים וכו' הרי שהורו ב"ד של אחד מהשבטים להם וכו'. משנה בפ"ק דהוריות שם (דף ה') ופסק כחכמים דאמרי אין חייבין אלא על הוראת בית דין הגדול שבירושלים שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ולא עדת אותו שבט.

ומ"ש וכן אם הורו ב"ד הגדול שדם הלב מותר ולא היה ראש ישיבה עמהם וכן אם טעו וידע אחד מהם שטעו וכו'. הכל משנה שם (דף ד':):

ידע אחד מן הסנהדרין וכו'. שם (דף צ':) מדיוקא דמתני'.

ומה שכתב ואלו ששתקו אם עשו על פי אלו שהורו הרי אלו חייבים וכו'. משנה שם (דף ב') הורו בית דין וידע אחד מהם [שטעו] או תלמיד שראוי להוראה והלך ועשה על פיהם וכו' הרי זה חייב מפני שלא תלה בבית דין:

וכן אם נשאו ונתנו בדבר וכו'. מימרא בריש הוריות ופסק כלישנא בתרא ואליבא דשמואל ואביי ור' אבא ורבינא הכריחו כן ממשניות:

וכן אם הורו ועשו מיעוט הקהל על פיהם וכו'. בריש הוריות (דף ב':) זו דברי ר"י אבל חכ"א יחיד שעשה בהוראת בית דין חייב:

הלכה ב

והסנהדרין עצמן שעשו בהוראתן וכו'. שם (דף ג') אהא דתניא הורו ועשו ר"מ פוטר וחכמים מחייבין מוקים רב פפא דבב"ד משלים לרוב צבור קא מיפלגי ומפרש רבינו ר"מ פוטר לציבור מפני שב"ד מביאים עליהן כיון שרוב הצבור עשו וחכמים מחייבין לצבור שאין ב"ד מביאין עליהם כיון דבלאו ב"ד אינם רוב והלכה כחכמים ואע"ג דר"פ בדרך דחייה אמרה משמע לרבינו דאי לאו דס"ל דקושטא דדינא הכי הוא לא הוה מוקים ליה בהכי:

עשו רוב אנשי א"י ע"פ וכו' וכן אם עשו רוב השבטים וכו'. כבר נתבאר בפי"ב דהיינו כר"ש בן אלעזר.

ומ"ש ואין משגיחין על יושבי ח"ל וכו'. מימרא בריש הוריות (דף ג'):

ושבט מנשה ואפרים אינם חשובים כשני שבטים וכו'. הכי משמע ספ"ק דהוריות (דף ו':) וכדפירש"י:

הלכה ג

היו העושים מרובים וכו'. שם (דף ג') וכרבנן דפליגי ארבי שמעון:

הלכה ד

הורו בית דין בחלב מן החלבים שהוא מותר וכו'. שם בעיא דלא אפשיטא וכיון דספיקא הוא ה"ל לפסוק דבין בית דין בין הם פטורים מן הקרבן ולפיכך יש לתמוה על פסק רבינו וכבר השיגו הראב"ד. וע"כ לומר שנוסחא אחרת היתה לרבינו או שנדחוק לומר שיתנו ויאמרו אם אנו פטורים הרי זה נדבה וצריך:

במה דברים אמורים כשהיה המורה בית דין אחד וכו'. שם בעיא דלא אפשיטא:

הלכה ה

וכן אם לא היו העושים שוגגים על פי ההוראה וכו' בד"א כשהיה זה שידע שטעו וכו' ונתכוין לאכול שומן וכו'. בריש הוריות איכא לישני בהאי מלתא ובתר הכי אמרינן בפלוגתא וכו' רב אמר פטור ור' יוחנן אמר חייב ופסק כרבי יוחנן.

ומ"ש דאינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם פשוט הוא דאמרינן בגמרא דאפילו רב מודה בהא:

וכן אם תלה בעצמו ואכל חלב הקיבה וכו'. שם (דף ב':) אמרינן זה הכלל התולה בעצמו חייב לאיתויי מאי לאיתויי מבעט בהוראה. ונ"ל שרבינו מפרש דהיינו שאומר שלא היה הוא צריך להוראתן בזה שכבר היה הוא יודע שמותר:

זה הכלל התולה בבית דין פטור וכו'. משנה בריש הוריות.

ומה שכתב וכל החייב בפני עצמו אינו מצטרף עם השוגגים לעשות רוב. זה דבר פשוט:

הלכה ו

הורו בית דין להתיר דבר האסור בזדון וכו' עד סוף הפרק. משנה בפרק קמא דהוריות (דף ד':):

פרק יד

הלכה א

בית דין ששגגו וכו'. משנה בפירקא קמא דהוריות (ג':):

הלכה ב

ומ"ש בדברים שאינם מפורשים בתורה ומבוארים וכו'. מימרא שם בדף ד'.

ומ"ש אבל אם טעו והורו ואמרו המוציא מרשות לרשות הוא שחייב וכו' עד מותר לבא עליה. שם בגמרא.

אך מ"ש או שעקרו אב מאבות מלאכות והורו שאינה מלאכה הרי אלו חייבים יש לתמוה עליו דהא בעיא דלא אפשיטא היא שם וה"ל למפשטה לקולא. ואפשר לדחוק

ולומר שיתנו ויאמרו אם אנו פטורין הרי זה נדבה. ועוד י"ל דגמ' בעא למיפשטה מתחלת מתני' והשואל דחה וכיון שכן לא שבקינן מאי דבעא גמרא למיפשט משום הנך דיחויי:
וכן אם הורו ואמרו שמי שפירשה אשתו נדה וכו'. משנה פ"ב דהוריות (דף ח':) חייבין על עשה ועל ל"ת שבנדה ואי זו מ"ע שבנדה פרוש מן הנדה ובפ"ב דשבועות (דף י"ד:) תנן אי זו היא מ"ע שבנדה שחייבים עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב:
וכן אם טעו ואמרו שאוכל דם וכו':

הלכה ג

הורו ב"ד שיצא השבת וכו'. בפרק האשה רבה (יבמות דף צ"ב).
ומ"ש וכן אם התירו ב"ד א"א להנשא. שם פלוגתא דתנאי ופסק כרבא דבתרא הוא:

הלכה ד

בית דין שהורו בשגגה וכו'. בפרק קמא דהוריות (דף ג':) במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כר"א וכר"ע:

הלכה ה

ומה שכתב ולא עוד אלא הנבהל לצאת וכו'. שם פלוגתא דתנאי ופסק כרבי עקיבא:
כתב הראב"ד ועשה על פיהם מאחר שידעו פטור א"א דוקא שעשה אחר שחטאו רוב הקהל על פיהם וכו'. ודבר פשוט הוא ולא חשש רבינו לכתבו כאן לפי שסמך על מה שכתב בסוף פרק י"ב במה דברים אמורים שבית דין חייבים ואלו שעשו על פיהם פטורים מן הקרבן כשהיו המורים בית דין הגדול של אחד ושבעים וכו' ויעשו כל הקהל או רובן על פיהם אבל אם חסר אחד מכל אלו הדברים הרי בית דין פטורין מן הקרבן וכל מי ששגג ועשה מעשה מביא חטאת קבועה על שגגתו:

פרק טו

הלכה א

כבר ביארנו שכל שגגה וכו' בד"א שכהן משיח מביא פר על שגגתו וכו'. משנה וגמרא בריש פרק ב' דהוריות (דף ו' ז'):

הלכה ב

הורה לעצמו ושכח מאיזה טעם הורה וכו'. משנה וגמרא שם (דף ז'):

הלכה ג

הורה לעצמו לבטל מקצת ולקיים מקצת וכו'. משנה שם:

שאין הכהן משיח חייב קרבן וכו'. גם זה משנה שם. ופירש"י (כהן) משיח בשגגת מעשה לחודיה פטור מכלום כדאמרינן לקמן בפ"ב מעם הארץ פרט למשיח דאינו מביא בשגגת מעשה כלל:

הלכה ד

הורה הכהן המשיח עם ב"ד וכו'. משנה שם הורה עם הצבור ועשה עם הצבור מתכפר לו עם הצבור.

ומ"ש ואם היו העושים הם המביאים קרבן הוא אינו מביא קרבן וכו' שהרי א"צ כפרה בפני עצמו. נתבאר בסמוך:

הלכה ה

הורה עם בית דין בשגגה וכו'. שם (דף ז':) בעיא דלא איפשיטא. ואיני יודע למה פסק שמביא פר לעצמו ואפשר דמביא פר ומתנה קאמר שיאמר אם אני חייב הרי הוא לחובתי ואם אני פטור הרי הוא נדבה וצ"ע:

הלכה ו

כהן משיח שנתספק לו וכו' אבל הנשיא אם נסתפק לו וכו'. משנה שם (דף ט') אשם תלוי היחיד והנשיא חייבים ומשיח וב"ד פטורים.

ומ"ש מפני שאין שגגתו תלויה בהוראתו: אי זהו נשיא האמור בתורה וכו'. משנה פ"ג דהוריות (דף י').

ומ"ש בין שהיה מבית דוד או משאר שבטי ישראל ואם היו מלכים רבים ואין אחד מהם עובד את חבירו וכו'. שם (דף י"א:):

ואי זהו כהן משיח וכו'. משנה שם:

הלכה ז

כהן גדול שנמשח בשמן המשחה וכו' לפי שאין בין כהן משיח המשמש וכו'. משנה שם ופרק קמא דמגילה (דף ט':):

הלכה ח

נשיא שעשה עם הצבור וכו'. פשוט פרק ב' דהוריות (דף ז'):

הלכה ט

נשיא שנצטרע עבר מנשיאותו. ברייתא וגמרא שם בפרק ג' (דף י'):

ונשיא שעבר מנשיאותו הרי הוא כהדיוט. משנה שם.

ומ"ש חטא כשהיה נשיא וכו'. שם (דף ט':) במשנה:

הלכה י

כהן משיח או מלך שחטאו עד שלא נתמנו וכו'. משנה שם (דף י') וכתנא קמא.

ומ"ש לפיכך אכל ספק חלב כשהוא הדיוט וכו'. פשוט הוא שם (דף י"א).

ומ"ש אכל חצי זית חלב כשהוא הדיוט וחצי זית כשהוא נשיא וכו'. ברייתא וגמרא שם.

ומ"ש אכל כחצי זית כשהוא הדיוט ונתמנה וכו'. שם בעיא דלא איפשיטא:

סליקו הלכות שגגות בס"ד